

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ

Θάνατος τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρὸς ἀπεστέρησε τὴν Ἑλλάδα οὐ μόνον ἑνὸς τῶν ἐπιφανεστάτων ἀνδρῶν ὅσοι ἐκλέσαν τὸ Ἔθν. Πανεπιστήμιον, ἀλλὰ καὶ ἑνὸς τῶν σοφῶν ἐκείνων λογίων, οἵτινες μετὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα, ἔθηκαν τὰ θεμέλια τῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης ἐκ τῶν πρωτεργατῶν τοῦ νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Μετὰ λαμπρὰς ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ σπουδὰς κατῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐγένετο τῷ 1845 ὑφηγητὴς, τῷ δὲ 1846 διωρίσθη ἑκτακτος καθηγητὴς τῆς Λατινικῆς φιλολογίας διαδεχθεὶς τὸν Ἑρρίκον Οὐλερῖχον. Τῷ 1854 προήχθη εἰς τακτικὸν καθηγητὴν, ἐξελέγη δ' ἑκτοτε τετράκις κοσμητῶρ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς, κατὰ δὲ τὸν Αὐγουστον τοῦ 1886 μετὰ 40 ἐτῶν ὑπηρεσίαν ἀπεχώρησε τῆς ἐνεργοῦ καὶ τακτικῆς διδασκαλίας γενόμενος ἐπίτιμος καθηγητὴς. Ἡ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διδασκαλία τοῦ σοφοῦ ἀνδρὸς περιεστρέφετο περὶ

τὴν Λατινικὴν φιλολογίαν Ἡ ἱστορία τῶν ῥωμαϊκῶν γραμμάτων, ὁ βίος τῶν Ῥωμαίων, ἡ ἐρμηνεία τῶν Λατίνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων ἀπετέλουν τὸν κύκλον τῶν μαθημάτων αὐτοῦ, ὧν τὸ εὐμέθοδον καὶ ἐποικοδομητικὸν οὐδέποτε θὰ λησμονήσουν ὄσοι ηὔτύχησαν τῆς ἀκροάσεως αὐτοῦ.

Λάτρης ἀκριφνῆς τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς τέχνης ἐξέδοτο, νεώτατος ἔτι, τῷ 1845, ἐν Βελιγραδίῳ τῆς Σερβίας, ἔνθα διέτριβεν ὁ πατήρ αὐτοῦ ἐμπορευόμενος. τὸ πρῶτον ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον· «ποῦ σπεύδει ἡ τέχνη τῶν ἐλλήνων σήμερον» Βαθμηδὸν ἢ περὶ τὴν ἐπιγραφολογίαν εἰδικότης του κατέστησε τὸ ὄνομά του γνωστοτάτον ἀνά τὴν σοφὴν Εὐρώπην. Εἰς ἑκατοντάδας πολλὰς ἀνέρχονται αἱ ἐλληνικαὶ ἐπιγραφαί, ἃς ἐδημοσίευσεν καὶ διελεύκανε δι' ἐμβριθῶν ἐπεξηγήσεων, αἱ πλεῖσται δ' αὐτῶν ἀπεταμιεύθησαν εἰς τὸν «Φιλίστορα», τὸ «Ἀθήναιον» καὶ εἰς ἰδίαν συλλογὴν «Ἐπιτυμῶν τῆς Ἀττικῆς Ἐπιγραφῶν». Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀποκάλυψις καὶ διάσωσις ἐν γένει τῶν ἀρχαίων θησαυρῶν τῆς τέχνης ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὸν Κουμανούδην ὡς γραμματέα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας, ἧς αὐτὸς ἦτο πρωτίστως ὁ νοῦς καὶ ἡ ψυχὴ.

Τῷ 1854 ἐξέδωκε λατινιστὶ τὰ «Διορθωτικά» εἰς Λογγίνον, πρὸς δὲ καὶ τὸ «Λατινοελληνικὸν Λεξικὸν» Οὐλερίχου ἐπεξεργασμένον καὶ δι' οὐσιωδεστάτων μεταβολῶν πλουτισθέν.

Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ νεοελληνικῇ λογοτεχνίᾳ διέπρεψεν ὁ ἔσχατος ἀνὴρ. Πλὴν ἄλλων δημοσιευμάτων, ἐν οἷς διεκρίνοντο αἱ κατὰ τοὺς ποιητικοὺς διαγωνισμοὺς ἐμβριθεῖς κρίσεις του, ἐξεπόνησε καὶ τὸ γνωστὸν φιλοσοφικοκοινωνικὸν ποίημα «Στράτης Καλοπίχειρος», οὐ μέρος μόνον ἐξεδόθη.

Σημαντικώτατον αὐτοῦ ἔργον εἶνε ἡ «Συναγωγὴ λέξεων ἀθησαυριστῶν ἐν τοῖς ἐλληνικοῖς λεξικοῖς», πρὸς ἐκπόνησιν τοῦ ὁποίου εἶχε τὴν χαλκέντερον ὑπομονὴν νὰ ἀναδιφήσῃ καὶ βασανίσῃ ὑπὲρ τὰ χίλια κείμενα.

Θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐκθέσῃ τις εἰς ὀλίγας σελίδας τὴν μακρὰν καὶ πολυσχιδῆ καὶ γιγαντιαίαν αὐτόχρομα ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν, ἣν καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον ἐπετέλεσεν ὁ ἀοίδιμος Κουμανούδης, οὗ τὸ ὄνομα θὰ ἐπιζήσῃ ἀφθίτον ἐφ' ὅσον τὸ ἔθνος θὰ στρέφεται μετ' εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς ἀνδρὰς ἐκείνους, οἵτινες ἔθηκαν τὰς βάσεις τῆς πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς αὐτοῦ ἀναγεννήσεως.